

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadókivételben átvéve:
 Egész évre... 10 kor.
 Negyedévre... 4 .
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kizárólag visszafizetés
 vagy megvásárlás nem vállalhat.

Művészetek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Helyes minden áru 8 fillér.

NAGYVÁRAD, március 26.

Iparosok az önálló vámterületért.

Ausztriában mindent elkövetnek, hogy a most folyó kiegyezési tárgyalásoknál meggyőzzék Magyarországnak a teljes gazdasági függetlenségre való törekvését s újabb évtizedekre lenyűgözzék Magyarország iparának fejlődését, sőt azt teljesen tönkreteszék.

Minden szaktestület, közgazdasági intézmény felkerekedett Ausztriában, hogy ezáltal is erősítsék az egyezkedő kormányt oly irányú törekvésében, hogy minél többet csikarhasson ki Ausztria előnyére s Magyarország kárára, megbénítására.

Csak helyeselni lehet, hogy a magyar közgazdasági faktorek szintén a cselekvés terére lépnek s minden törvényes eszközt felhasználnak arra, hogy a magyar kormányt az önálló jegybank és az önálló vámterület felállításának követelésére buzdítsák.

A magyarországi kereskedelmi és iparkamarák ezelőtt 10—12 nappal egyértelműen jártak el, mikor külön-külön táviratban kérték a minisztert, hogy az önálló vámterületet és a magyar jegybankot a kiegyezési tárgyalások folyamán biztosítsa Magyarországnak.

Az összes hazai ipartestületek az elmúlt vasárnap tartottak rendkívüli közgyűléseket ugyan e célból s elhatározták, hogy felterjesztésekkel demonstrálják az össziparosság kívánalmát, követelését, a melynek teljesítésétől függ további boldogulásuk.

A nagyváradai ipartestület, amely az ország legelső ilyenmű intézménye, természetesen mint minden üdvös országos mozgalomból, ebből is kivette részét.

Vasárnap, március hó 24-én rendkívüli közgyűlést tartott a tüzoltóaktanya nagytermében.

Jellemző iparosaink gondolkodására, hogy tömegesen, nagyobb számmal jelentek meg, mint a rendes évi közgyűléseken, amiből kitűnik, hogy nem afféle mondvascsinált hangulat-keltésről, hanem az iparosság által hön óhajtott kérdésben elfoglalt álláspontjának demonstrálásáról van szó.

Bertsey György elnökölt. A kétszáznál több iparoson kívül megjelentek a rendkívüli közgyűlésen Szokoly Tamás orsz. képviselő és Gerő Armin rendőrtörőkapitány.

A rendkívüli közgyűlést Bertsey György elnök nyitotta meg hosszabb beszéddel, amelyben vázolta a magyar iparosság mai helyzetét. Rámutatott, hogy miként szipolyozza ki Ausztria a közös vámterület által silány portékájáért a magyar népet s miként teszi lehetetlenné a magyar ipar fejlesztését, sőt már létezését is megtámadta. A kormányok nem tudták még eddig az önálló vámterületet biztosítani, de e helyett más törvényekkel még

nagyobb terheket rónak a kisiparra. Felemlíti, hogy az iparosság magában küzd az önálló vámterületért, mert a kereskedő egykedvűen veszi a kérdést. Ha meg lesz úgy is jó, de nem küzd érte. A földbirtokok pedig eddig határozottan ellene voltak, csak ujabban kezdenek megbarátkozni vele. Ezért itt az ideje, hogy a mostani kiegyezési tárgyalásoknál a kormányt felkérjék az ország érdekében az önálló jegybank és önálló vámterület biztosítására. Ezután a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

Határozati javaslat.

A Nagyváradai Ipartestület rendkívüli közgyűlése, az ipartestület összes tagjai nevében, tiltakozik az ellen, hogy a kiegyezési tárgyalások végeredményeképpen Magyarország ipari jövője oda dobassék Ausztria fojtogató karmai közé, tiltakozik az ellen, hogy a fejlődésnek csak most induló, de fejlődőképességű magyar ipar s nemcsak ez, hanem Magyarország egész közgazdasága megbéníttassék és ez által az iparosság megélhetése, az ipari élet fejlődése a mainál is küzdelmesebbé és eredménytelenebbé tétessék; a midőn hazánk egyik az ipari és kereskedelmi forgalom tekintetében legjelentékenyebb városának össziparossága felemeli tiltakozó szavát, ugyanekkor bizalmat fejezi ki Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter iránt s feliratban kéri, hogy a kiegyezési tárgyalások folyamán hasson oda minden erejével, miniszter társaival egyetemben, hogy a külön magyar nemzeti banknak létesítése 1910-ben és az önálló vámterület felállítása 1917-ben megtörténjék, bevezetett ténynyé válják.

A határozati javaslatot éljenzéssel elfogadták.

Ezután felolvasták a következő feliratot:

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Gyorsvonattal a La Manche csatorna alatt.

Franciából* fordította: dr. Némethy Gyula.

A meglepetések, melyeket a tudomány szerez nekünk, szakadatlan láncolatban érkeznek egymás után. A hegyek már nyitva vannak a mozdony előtt; nemsokára a tenger sem fog képezni akadályt. Elmaradt emberek létünkre még hajón kelünk át a La Manche csatornán. Meglehet, hogy nemsokára kényelmes gyorsvonati kocsi utazunk Párisból Londonig. Ez az álom igazán valóra válik, mihelyt ki lesz furva a calais-i szoros fenekére egy tenger alatti alagutal.

Közel van-e ez a nap? Annyi bizonyos, hogy az előkészületi tanulmányokkal, a tervekkel készen vannak, az alagut építésének legkisebb részletei meg vannak állapítva, s azért

már most megismertetjük olvasóinkkal azon munkálatokat, melyeket ez az építés szükségessé fog tenni. Az alagut torkolata Franciaországban Calais-tól délre a Blanc Nez szikla alatt, Angliában Dover mellett a Shakespeare szikla alján lesz; akármelyik percben meg lehetne tenni az első kapavágást. A munkálatok megkezdésének engedélyéről szóló törvényjavaslat az angol alsóház elé került. A tengerszoros két oldalán már alakulófélben vannak a társulatok, melyeknek feladata egyesíteni a pénztöket a kolosszális vállalat végrehajtására.

Kolosszális az egyedüli szó, amely ideillik. Akármilyen nagy csudákat műveltek eddigél a mérnökök, ez fölül fogja haladni valamennyit: Gondoljuk meg, hogy az Arlberg alagut 10 kilométer, a Mont Cenis 12, a Sz. Gotthard csaknem 15, a legutóbb elkészült, s legóriásabb, a Simplon csaknem 20, míg a calais-i tenger-alatti alagut 48 kilométer lesz! Emlékezzünk csak vissza, minő erőfeszítésbe került a nagy alagutak furása, mennyi szerencsétlen áldozat pusztult el az építés folyamán, milyen hallatlan nehézségeket kellett legyőzni. Mi lesz hát a La Manche csatorna alatti alagut építése, mely

csaknem háromszor olyan hosszú lesz, mint a Simplon, s melyet egy 30 méternyi átlagos mélységű tengerszoros alatt kell kivájni! Ha egy kis repedés támad a tenger fenekére s az épülő alagut boltozata között, az óceán elfogja nyelni a tenger alatti alagutakat, odafullasztja az embereket, megsemmisíti a munkálatokat.

Pedig éppen azok a rétegek, melyek a tengerszoros fenekét alkotják, nem nagyon szilárdak. Harminc esztendővel ezelőtt költséges kísérleteket tettek a calais-i szoros tengeralatti talajának meghatározására. Egy mérnök, Thomé Gamond több százezer frankot költött el kutatásokra, egy társaság pedig csaknem 2 millió frankot áldozott 8000 sondage-ra (kísérletező furások.) E munkálatok következtében meg is kezdték az alagutfurást mind Franciaországban, mind pedig Angliában. A vállalat azonban félbeszakadt az angol hadsereg tőtisztjeinek ellenállása következtében. Mindennek dacára 1875-től 1883-ig Franciaországban egy 60 méternyi mély kutató ástak Sangatte mellett Calais közelében) valamint egy 1840 méternyi folyosót a tenger alatt, egy angol társaság pedig szintén furatott kutató Dover mellett valamint

* Lectures pour tous. Mars. 1907.

Sirolin

„Ez az érvényes és a testület, meggyőző és közbizalom, valószínű, eljött kezdés.”

Tüdőbetegségek, hurutok, szárazköhögés, skrofulozis, influenza

ellen szüntelen-újjár és orvos által engedélyezve.

„Ez a közbizalom, valószínű, eljött kezdés.”

Roche

„Kapható orvos rendelésre a gyógyszerárban. — Ára tizenkét Ft. — koronás.”

P. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Sv.)

Nagymélt. Kereskedelemügyi Miniszter Ur!

Kegyelmes Urunk!

A folyamatban levő kiegyezési tárgyalások alkalmából szükségét látjuk annak, hogy Magyarország ipari életének jövője érdekében Nagyméltóságodat állásfoglalásra kérjük.

Magyarország közgazdasága, kiváltképpen pedig fejlődni kezdő ipara egy reá nehezdedő ellentéttel kénytelen küzdeni szüntelen, ez az ellentét a szabadabb mozgásban, a magasra emelkedésben, az önállóságra való törekvésben fáradhatatlanul akadályozza; ez az ellentét Ausztria s ennek ereje: a Magyarországgal való gazdasági közösség. — Magyarország közgazdasága s ebben ipari fejlődése mindaddig lenyűgözött leendő, amíg önálló gazdasági életet nem kezdhet, amíg ellentétének karmai közül ki nem menekedik.

A kiegyezési ügyek folyamatban levő tárgyalása a békés uton való különválás előkészítésére a legjobb alkalom s jöllehet mi bizalommal vagyunk Nagyméltóságod politikai működése iránt, mégis engedessék meg Kegyelmes Urat kérnünk arra, hogy az ipartestületek Szabadkán tartott 1905. évi kongresszusán, a Nagyméltóságod jelenlétében kimondott határozat álláspontján továbbra is megmaradni méltóztassék, valamint felkérjük Kegyelmes Urat arra is, hogy nemcsak a saját hatáskörében, hanem reábirni méltóztassék kormányzó társait is arra, hogy együttesen, egy akarattal oda hasson Magyarország összkormányzata, hogy a kiegyezési tárgyalások végeredményeül szeretett hazánk gazdasági önállósága a közel jövőben biztosítható.

A magyar iparosság, a kis és nagy iparosok egyaránt csekély kivétellel nehéz küzdelmet folytat a megélhetés, a boldogulás, a vagyoni gyarapodás érdekében s erre kényszerítve van azért, mert nincsenek kedvező hitelviszonyok és mert a gyakran magyar cégér alatt becsmepészett osztrák ipari készítmények is akadályozzák a magyar iparfejlődését. Pedig hogy a magyar ipar fejlődésképes, erővel bír, izmosodni tudó, ennek már nem egy alkalommal a külföldön is fényes bizonyosságát adta; ha pedig megadatnék a tovább fejlődéshez, a minden irányban való megerősödéshez a nélkülözött életfeltétel, a gazdasági önállóság, akkor megszűnnék hazánknak kiáltó elmaradottsága, megszűnnék a külföld által való lenevezettségé

és nem lenne oly nagy a nélkülözésekkel, a nyomorral való küzdelem és nem folynék át tengeren a tutra nemzet vére, a nemzet ereje.

Minden honpolgárnak első és legfőbb kötelessége megtenni minden lehető hazája és honfitársai boldogulásának előmozdítására.

Ezt tartván szem előtt, gyűltünk össze rendkívüli közgyűlésre és egyértelműen határoztuk el azt, hogy városunk 17000-et számláló iparos polgárai nevében a legmélyebb tisztelettel s bizalmunk kifejezésével felkérjük Nagymélt. Kereskedelemügyi Miniszter urat, hogy a kiegyezési ügyek tárgyalásán, miniszter-társaival együttesen, minden erejével odahatni, arra törekedni méltóztassék, hogy a külön magyar nemzeti bank létesítése 1910 ben és az önálló vámterületnek felállítása 1917-ben, semmiképpen tovább nem halasztván, bevezetett tényé váljék.

Nagyváradon, az ipartestületnek 1907. évi március hó 24-én tartott rendkívüli közgyűlésén.

Bertsey György,
ipart. elnök.

Tenkei József,
főjegyző hely.
betegs. pzt. titkár.

A felterjesztés elfogadása után Bertsey György felemlítette, hogy a szabadkai orsz. ipartestületi kongresszuson Kossuth Ferenc akkor csak képviselő, ígéretet tett, hogy követelni fogja az önálló vámterületet s annak elhalasztása vagy elsikkasztása ellen küzd. Most figyelmeztetjük ezen ígéretére. Ez a mozgalom csak ezt célozza, nem pedig Kossuth Ferenc elleni demonstráció.

Szokoly Tamás orsz. képviselő szólott még. Ők is, a 48-as függetlenségi párt minden tagja ragaszkodik az önálló vámterület és magyar jegybankhoz, hogy 1917-ben, illetve 1010-ben legalább meglegyen. El kell szakadni a kötélnék, amely a magyar ipart, kereskedelmet lenyűgözi Ausztriának. Fogadást tesz, hogy ő más kiegyezésre nem szavaz. A szabadkai ígéretre is kitér. Beszéltek erről Kossuthal, aki be is akarja váltani ígéretét, de még eddig nem volt rá ideje, folytonosan le volt nyűgözve a munkával. De sorrendben minden előkerül. Mindnyájan az éltető osztály: az iparos

boldogulását akarják. Isten adott a nemzetnek oly kormányt, amely csak a nemzet boldogulását tűzte ki célul.

A beszéd a jelen voltakra igen jó hatással volt s a rendkívüli közgyűlés ezzel véget ért.

A horvát kormányválság. Zágrábból jelentik: Tegnap este éjtélíg tartó értekezlete volt a horvát országgyűlés koalíciós pártjának, melyen elintézték békésen a horvát koalíció és kormány közt támadt konfliktust. Az értekezlet kimondta, hogy csak a koalíció tagjait fogja megválasztani a magyar országgyűlésre kiküldöttékül és ha a koalícióból a szükséges szám ki nem telik, az ujabbar kinevezett két horvát főispánt fogja kiküldeni a magyar országgyűlésre. A volt nemzeti párt tehát egyetlen taggal sem fog szerepelni a magyar országgyűlésen. A Szarcevicus párt közjogi alapja miatt a szavazástól tartózkodni fog a választáskor. Az értekezlet a Nikolics osztályfőnök és Rohics közt támadt konfliktust is békésen elintézte és így a horvát kormány és országgyűlés válsága teljesen elintéztetett. — Nyílt kérdés csupán a többség alakításának dolga maradt.

A kiegyezés.

Értekezlet Kossuth lakásán.

Budapest, március 26.

Mint a Bud. Tud. jelenti, Wekerle Sándor miniszterelnök, a ki tegnap este klopódiái birtokáról a fővárosba érkezett, ma délelőtt a pénzügyminiszteriumba hajtatott, ahol 11 óráig dolgozott. Ezután felkereste Kossuth Ferencet a lakásán, ahova tekintettel Kossuth gyengélkedésére, értekezlet volt egybehiva a kiegyezés kérdésében. Résztvett még az értekezleten Darányi miniszter, továbbá Szerényi és Mezőssy államtitkárok.

Az értekezlet órák hosszat tartott, melyen megvitaták újból a kiegyezésnek majdnem egész anyagát és megállapították azt az irányt

egy 1600 m. hosszúságú folyosót. A tengerszoros fenekét kréta rétegek alkotják. Közvetlenül a víz alatt közönséges kréta található, fehér kréta, azután kevésbé porhanyó, ugynevezett márgás kréta, végre legalul szilárdabb ellenállóbb réteg. Alagutat furni e két első rétegen át, melyek nem szilárdak s erősen vízzel telítettek, annyi lenne mint neki menni a legiszonyubb veszedelemnek. A harmadik ellenben minden biztosítékkal szolgál; ezen át fog tehát huzódni az alagut. Csak hogy ez 100 méterrel lejjebb van a fenéknél! Hogy rendezzenük műhelyt, dolgoztassanak egy egész sereg munkást, ássanak, vájjanak, hogy távolítsák el a hulladék földet, a szemetet ekkora mélységben? Hogy győzedelmeskedjenek mindentéln nehézségekben, melyeket ez a szinte képtelen vállalat nyújt? Egy érdekes cikkben, mely a Revue Politique et Parlementaire jul. 10-ik számában látott napvilágot, Albert Sartieaux a hidak és utak fő mérnöke választ ad mindezen kérdésekre, előrelátva benne mindazon eshetőségeket, amelyek egyáltalán keletkezhetnek.

Az első dolog kutakat furni az alagut két

végén úgy a francia mint az angol parton. Ezek a kutak, a bányakutak mintájára óriási üregek lesznek 130 m. mélységgel legalább 6 m. átmérővel. Csak a két kut kiásására 2 esztendő számíthat. Mihelyt ez a két kut kész lesz, meg lehet kezdeni a kutok fenekénél a csatorna ásatásokat. De még ekkor nem kezdik meg a szoros értelmében vett alagut ásatását. Egy folyosót fognak előbb fűzni, a próbafolyosót 3 méternyi átmérettel. Minden harminc negyven méternyire pontos kutaszólást (sondages szondirozás) fognak végezni, a végéből, hogy megtudják, vajjon mely részén vannak az áthatatlan rétegek, mert mindenekelőtt az a legfontosabb, hogy ebből a rétegből valahogy ki ne menjenek. Lehetetlen dinamittal dolgozni, melynek robbanása vezzedelmesen megrázhathatná a tenger alját. Óriási furugépeket fognak használni, melyeket vagy sűrített levegő fog hajtani, mint a Simplon alagutnál, vagy elektromosság. Csak mikor az ut eléggé meg lesz világítva, akkor fogják ásni az alagutat, párhuzamosan a próbafolyosóval. Először egyetlen folyosós alagutat terveztek, mely 3—10

m. magas és 6—7 méter széles lett volna, ovális boltozattal és kettős vágánnyal, de azután belátták, hogy az ily hatalmas méretű ovális boltozat nem tanúsíthat elég ellenállást azzal a rettenetes nyomással szemben, mely ránehezedik s amely négyzetméterenként nem kevesebb 200,000 kilogramnál. Hogy az építkezésnek kellő szilárdsága legyen kettős, alagutat terveznek tehát, két párhuzamos folyosót, melyek 15 méternyire vannak egymástól s rövid közönként keskenyebb folyosókkal vannak összekapcsolva egymáshoz. A két nagy folyosó kör alakú átmetszettel bír, melynek átmérője 550 usque 6 méter; megállapított dolog, hogy a kör alakú földalatti folyosó sokkal jobban bírja a ránehezedő terhet mint az ovális. Mind-egyik folyosóban egy-egy vágány lesz. Függetlenül a két alaguttól, még pedig alattuk, egy harmadik folyosót fognak, amely elvezeti az átszivárgásból támadt vízmennyiséget. Az építés alatt ez a folyosó egyszersmind próbafolyosó szerepét is fogja játszani.

(Vége köv.)

FIGYELEM! HOL LEHET A LEGOLCSÓBBAN VÁSÁROLNI?

Óriási harisnya

választék!

Értesitem a n. é. vevőközönséget, hogy alkalmi vétel folytán nagymennyiségű rab kötésű harisnyákat vásároltunk meg, a mit még nem létezett olcsó árak mellett árusítunk el. — Raktáron tartunk mindenféle játék és dísz tárgyat Női kézi táskák (ridikül.) Nagy választék: fiú és leány sapkáiban, övök, férfi fehérnemű, gallér, közelő kézi kofferek és utazó táskák. Fodrász cikkek gyári raktára. — Beszélőgép 3 frt 75 kr. Tisztelettel

ifj. KLEIN TESTVÉREK, REKLÁM ÁRUHÁZ TULAJDONOSOK

FO-UTCA ÉS SZANISZLÓ-UTCA sarkán.

amelyben a magyar kormány a Bécsben husvét után meginduló kiegyezési tárgyalásokat folytatni fogja.

A bécsi tárgyalások irányáról szóló verziók megint nem egybehangzók. A bécsi lapok szerint ugyanis a legközelebbi bécsi tárgyalásokhoz nincs új alap tervbe véve, mert a két kormány még nem mondta ki a kiegyezés megkötését az eddig felvett alapon. E szerint még nem volna elejtve a kiegyezésnek 1917. éven túl terjedő időre való rendezése. A bécsi lapok szerint a tárgyalások sulypontja nem a határidőn, hanem az érdemi követeléseken nyugszik, amelyek annál inkább lesznek Ausztria részéről méltányolhatók, minél hosszabb időre terjed a kiegyezés rendezése.

Evvel szemben a helyzet lényege a kiegyezés kérdésében az, hogy bármily hosszú lejárattal álljon is az osztrák kormány a közeli bécsi tárgyalásokon a magyar kormány elé, a magyar kormány csakis olyan lejárathoz megy bele, mely nem akadályozza meg a gazdasági önállóságnak 1917-ik évben leendő érvényesítését. A magyar kormány ettől az állásponttól el nem tér.

A helyzetnek ezt a karakterét magyarázza az a körülmény is, hogy olyan körökben, hol szívesen fogadnák a magyar kormány bukását, jelenleg kabinetkérdést emlegetnek, nyilván azért, mert tudják, hogy a magyar kormány szilárdan ragaszkodik álláspontjához. De kétségtelen, hogy sem Wekerle sem, Beck báró az uralkodó előtt kihallgatásuk alkalmával nem vetették föl a kabinetkérdést, mert még április derekán újabb tárgyalások lesznek.

Ma este Sztéryényi államtitkár Bécsbe utazott, ahonnan holnap valószínűleg már visszatér. Utazása azonban a kiegyezés dolgával semmitéle összefüggésben nincs. Wekerle szintén elutazik holnap a fővárosból dánosi birtokára, ahol családja körében fogja tölteni a husvétii ünnepeket.

A romániai parasztlázadás.

Nagyvárad, március 26.

A parasztlázadás kormányváltozást idézett elő Romániában. A konzervatív Kantakuzinó-kormány helyét a liberális Sturdza-kormány foglalta el. Az új kormány az összes eddigi prefektusok helyébe újakat nevezett ki és kiáltványt bocsátott ki a néphez. Azonkívül az új kormány első feladatának tekinti, hogy azt a javaslatot, melyet még az előző kormány készített elő és mely az uzsorabérleteket lehetetlenné teszi, törvényerőre emelje.

A romániai eseményekről még a következő értesüléseket kaptuk:

Bukarest, márc. 26. Az új kormány kiáltványt bocsátott ki a lakossághoz, amelyben egy Rural-bank alapítását jelzi, amelynek célja lesz, hogy állami birtokokat vásárol és azt a parasztnak bérbeadja. A kiáltvány ezenkívül megígéri, hogy a kormány a parasztnak súlyosan terhelő adókat meg fogja szüntetni. Haret és Mortsun miniszterek Moldvába utaznak, hogy a parasztnak személyesen interjúaljanak.

Tegnap előtt Galac városba akartak a parasztnak benyomulni, hogy a kikötőt szétrombolják és a középületeket felgyújtják. A kirendelt katonasággal összeütközésre került a dolog, amelynek 25 paraszt esett áldozatul.

Szófia, március 26. Turnu Magurellát 6000 fölkelő fenyegeti, kiknek élén többnyire papok állanak. A fölkelők egy bérlőt élve elégettek, gyermekeit darabokra tépve. A gyalogság megtagadta a szolgálatot. Beketi menekülők azt beszélik, hogy a fölkelő parasztnak több parasztnak, köztük a milliomos Virsoniant is megölték. Tegnap óta a gyurgyevói kerületben pusztítanak és rabolnak a fölkelők s magát Gyurgyevót is fenyegetik. Rusztsukból látni lehet az égő falvakat a román határon.

Bukarest, március 26. A petroleum igazgatók elutaztak kerületeikbe, hol a lakosság nagyon fenyegető viselkedést tanusít.

Lipscse, március 26. A Neueste Nachrichtenek Romániából a következőket jelentik: A 25 halottan kívül, akik a katonák és a parasztnak összeütközésének áldozatul estek, nagyon sok veszélyesen sérült maradt a harctéren. Jassy most nyugodt, de a várost még sok ezer paraszt veszi körül. *Tegnapelőtt és tegnap a parasztnak 40 falut pusztítottak el.*

Berlin, márc. 26. A Tageblatt bukaresti tudósítója jelenti: Jassy lakosságát a legnagyobb rémület tölti el. Az összes üzletek zárva vannak. Tegnap sok helyen megölték a birtokosokat és bérlőket, a jószágukat elpusztították, házaikat felgyújtották. Az alexandriai kerületben negyvennél több falut pusztítottak el, Egy helyütt a bérlőt tüzbé dobták. A vonatok katonai fedezettel járnak. A lakosság nem bizik a katonaságban, mert sok helyen a behívott parasztnak is rabolnak. Az a nézet, hogy a helyzet még néhány napig tart.

Jászvásár, márc. 26. Tell tábornok proklamációt intézett katonáihoz, melyben felszólítja őket hogy energikusan járjanak el a rend és nyugalom helyreállításában és a haza megmentésében. A katonának a fölkelés elnyomása végett csakis éles töltést szabad használnia és ettől senkinek sem szabad visszarettenie. A lovasság pedig kíméletlenül lovagoljon a fölkelők közé és ha védekeznek, használja kardját ellenük.

Bukarest, márc. 26. Egész Románia területén elterjedt a lázadás. Alsó-Romániából borzasztó híreket jelentenek. Turnu Magurelliben megtagadták a behívott tartalékosok a felsőbbségüknek való engedelmisséget. Ciniceában pedig több mint 1000 paraszt megállította a tartalékosokat vivő vonatot és a vonat vezetőit megöléssel fenyegette, ha nem állítja meg a vonatot a busesti állomáson. A busesti állomáson a tartalékosok a fölkelőkhez csatlakoztak és velük együtt Alexandriába vonultak, ut közben elpusztítva az összes házakat és birtokokat.

Szófia, márc. 26. A bolgár kormány intézkedett, hogy a zsidókat is engedjék át minden nehézség nélkül a határon. Eddig ugyanis a zsidók bevándorlását nagyon megszorították.

Budapest, márc. 26. Kasics Péter ma indítványt nyújtott be a főpolgármesterhez, mely szerint a főváros közönsége tiltakozik a romániai vérontás ellen.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Április 13. Kath. liceum zárünnepélye.

Évforduló.

Egyházmegyéjétől messze, de hivei szívéhez közel, csöndben üli meg püspökké szentelésének évfordulóját dr. Semrecsányi Pál püspök.

Tizenöt éve, hogy az apostolok utódjává szentelték; és ez aránylag rövid idő alatt két egyházmegyében áldás fakadt működése nyomán. A nemes szívek, nagy lelkek erejével tudott akarni és akarátának mindig mások java volt a tárgya. Szeretettel keresi fel hiveit s hivei is csak szeretettel gondolkodnak reá.

Az egyházmegye minden templomában külön imában emlékeznek ma meg a távollevő főpásztorról papjai. Isten akarata, hogy egy időre, épp e kedves évfordulón távol legyen közülünk; adja Isten, hogy mielőbb visszatérjen ide, a hol jótékonyágának annyi tanúsága, áldó keze nyomán fakadt annyi áldás, fiúi szeretettel reá gondoló annyi hű lélek várja.

A messze tengerpartról jó hírek érkeznek püspökünk egészségi állapotáról. Odaszáll ma gondolatban az egyházmegye hiveinek imája, a hol főpásztorunk csöndes ünnepét üli. Országok választanak el egymástól, de csak annál inkább egyesít bennünket a tisztelet, a szeretet háttartalan országa.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy *ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni szíveskedjenek*, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Nagyszerda.** A tulajdonképeni nagyheti szertartások a mai nappal veszik kezdetüket a teplomokban. Délután lamentációk, s u. n. zörgő vecsernyék tartatnak. A Jeremiás siralmának éneklése alatt egyenkint eloltják a tizenkét tanítvány jelképezésére meggyújtott gyertyákat, amint az Üdvözítőt egyenkint elhagyták tanítványai. A székesegyházban délután 3 órakor énekes officium, lamentáció és Miserere térfikar, amelyet a papnövéndékek adnak elő.

* **A tanítók fizetésrendezése.** Alig pár nappal ezelőtt irtuk, hogy a nagyváradi községi iskolák tanítói és tanítóőneik fizetésrendezését a kultuszminiszter jóváhagyta s pár nap alatt leérkezik a városhoz. Vasárnap tényleg már leérkezett a belügyminiszter leirata, a mely szerint a községi tanítók fizetését teljes egészében jóváhagyta, amint azt a közgyűlés megállapította, csupán azt jegyzi meg a miniszter, hogy a felemelt fizetés csak a véglegesített állásban levő tanszemélyzetnek adható meg s azt nem élvezhetik az ideiglenesen alkalmazott tanítók. — A miniszter ezen elhatározásának

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

meghatalmazott királyi érdemük van Glace Antal főispánnak, Jávorsky Tamás orsz. képviselőnek és Rimler Károly polgármesternek, a kiknek köszönhető, hogy a Kultuszminiszter előlított korábbi véleményétől s jóváhagyta a tanácsok fizetésrendezését. Ezzel most már teljesen rendezve van Nagyváradi város tisztviselőinek és alkalmazottainak fizetésjavítása.

* Jegyző választás. Nagykerekiben március 21-én volt meg a jegyzőválasztás. A választáson Paszthy Ferenc okleveles jegyző lett megválasztva nagy többséggel. A választást tegnap jelentette be a járási főszolgabíró az alispánnak.

* Missió Gyulán. E hó 25-én nyolc napra terjedő missió vette kezdetét Gyulán három jézustársasági atya vezetése mellett. Az anyateplomban és a józsefvárosi templomban külön-külön. Mélységes tisztelettel és elismeréssel kell lennünk Wenckheim Frigyesné Krisztina grófnő iránt, akinek közbenjárása lehetővé tette a missió megtartását, melynek kétségkívül áldásos hatása lesz a népre. A templomok állandóan zsúfolva vannak.

* Minimax a hivatalokban. A Minimax tüzoltó készülék elterjesztése ügyében a belügyminiszter leiratot intézett minden vármegyéhez. A leiratban a minimax készüléket figyelembe ajánlja a belügyminiszter a törvényhatóságoknak. Különösen kiemeli, hogy a készülék a levéltárakban, irodákban igen célszerű, mivel pár pillanat alatt meg lehet vele akadályozni a tűz tovaterjedését.

* A gyulai igazgató betegsége. Mint Gyuláról őszinte részvétellel értesülünk, Szabad Endre, a gyulai róm. kath. főgymnázium szervezője és köztisztviselőként álló érdemes igazgatója hetek óta súlyos betegségben fekszik. A mult héten állapota jobbra fordult s már biztosra vették, hogy túl van a veszélyen. De sajnos, a napokban megint válságosra fordult állapota s emiatt az egész városban aggódnak a népszerű igazgató életéért, kit még a zsidók is annyira szeretnek, hogy a napokban nyilvánosan könyörögtek érte a zsinagógában.

Az ügyvédi kamara közgyűlése. A nagyváradi ügyvédi kamara folyó évi április hó 21-ik napján d. e. 10 órakor Nagyváradon, a városháza tanácstermében közgyűlést tart. Tárgyai lesznek a közgyűlésnek:

1. Jelentés az igazságügyminiszter urhoz az ügykezelésről, az ügyvédség és jogszolgáltatás terén tett tapasztalatokról.
2. Az elmúlt évre vonatkozó számadások előterjesztése.
3. A költségelőirányzat megállapítása és mikénti tedezésének meghatározása.
4. Egyéb indítványok, melyek az ügyrend szerint kellő időben adatnak be.

* Román népgyűlés Biharban. Az ugrai választókerületben, Oláhszentmiklós községben vasárnap e hó 24-én a román nemzeti-ségiek politikai természetű népgyűlést tartottak. A napirendhez Lascu Demeter dr ügyvédjelölt, az ugrai kerület volt nemzeti-ségi képviselőjelöltje szólott elsőnek, erősen támadva a kormány politikáját. Utána Mihályi Tivadar dr országgyűlési képviselő szónokolt, persze szintén a kormány ellen. A népgyűlés azután egy 15 pontból álló határozati javaslatot fogadott el, amely javaslatnak az a szomorú nevezetessége, hogy egy kalap alá fogja az istenkedést az istentelenséggel, a szociáldemokrácia forradalmi szellemét az akció békes természetű módjaival, elvárják benne a papság közbelépését és ennek fejében nyilván hálából követelik a szekularizációt. Hát mint mondot-

tuk, szomorú nevezetessége a javaslatnak, hogy felhordták benne tücsököt bogarat és az egyes pontok közt az a logikai kapcsolat, hogy az egyes pontok egymásnak szemlátomást jelent mondanak. Es mégis, akik ezeket a pontokat összerótták, bizonyára vindikálják maguknak az intelligenciát. Hjal uraim, gondolkodni, gondolkodni... azután lehet szónokolni, javasolni...

* Elhunyt körjegyző. Mint részvétellel értesülünk, Biró Adám küiaceli körjegyző folyó hó 21-én életének 49-ik évében elhunyt. Az elhunyt körjegyzőt vasárnap helyezték örök nyugalomra Kuracelen. Az elhunytat kiterjedt rokonsága gyászolja.

* A vámszemélyzet kérelme. Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága ezelőtt két évvel elkövette azt a baklövést, hogy a vámosok kezelőit megfosztotta a nyugdíj-jogosultságtól s azt állapította meg, hogy az évenkénti jutalom részesedés felét tartja vissza alapjának, amelyből a szolgálatképtelenné vált vámosok kapnának segélyt. Továbbá meg van határozva, hogy a 160,000 koronán felüli jövedelem 8 százaléka jutalomként osztatik ki a vámszemélyzet között, de 3600 koronánál többet nem lehet jutalmul kiosztani. A törvényhatóság elvben már hozzájárult, hogy a nyugdíj-jogosultság újból kiterj szűszessék a vámszemélyzetre is. Ez a hiba tehát reparálva lesz. Most azért folyamodnak a vámosok, hogy a kiosztandó jutalmat ne korlátozzák 3600 koronára, mert az ennek megfelelő vámbevétel minden különösebb igyekezet nélkül is befolyik s ha a jutalom összege korlátozva van, a jutalom tulajdonképeni célja nincs elérve, hogy fokozott tevékenységre és éberségre buzdítsa a vámszemélyzetet. Annak örüljön a város, minél nagyobb jutalmat adhat, mert annál magasabb bevétele van a városnak. A vámosok kérelme tehát indokolt.

* A szociálisták korzója. A nagyváradi munkás szakszervezetek vasárnap délután népgyűlést tartottak, melyet tüntető körmenettel akartak befejezni. A főkapitány a népgyűlést engedélyezte, azonban a tüntető körmenetet betiltotta. A szervezetek a gyűlést a tüzoltó laktanyában tartották meg, melyen erősen kifakadtak Andrassy ellen, hogy egyik nagyváradi szervezetüket telfüggesztette. Gyűlés után a tömeg a Főutcán korzózott. Rendezvény nem fordult elő.

* Villamos a fürdőkebe. Hankovits Ferenc és dr Tóth Ferenc a fürdőkebe építendő villamos vasut engedményesei tegnap kérelemmel járultak a városi tanácshoz. Az engedményesek kéri a tanácsot, hogy a nagyváradi villamos vasutnak ne adják meg a Gilányi utcán építendő vasutra a helyhatósági építési engedélyt. Kérelmük támogatására megemlitik, hogy a fürdőkebe vezető villamos vasut a Gilányi-utcán lesz építve, melyhez már előzőleg a város engedélyt is adott, tehát elsőbbségi joggal bírnak. Beadványukban kitejtik még kérelmük támogatására, hogy a fürdőkebe való villamosra sokkal nagyobb szükség van, mint csupán a helyi érdekű forgalomra.

* A magyarorsékei vasuti ut. Több magyarorsékei lakos kérelemmel járult az alispánhoz, hogy a községből az indóházhoz vezető ut kijavítását és gondozását rendelje el az alispán. A község közadakozással már 300 koronát össze gyűjtött az ut kijavításához, azonban a meggyett anyag oda szállítása teljesen felemészti az összeget. A község pedig közmunkával nem hajlandó az ut javításához hozzájárulni. A kérelmezők arra kéri az alispánt, hogy rendelje el, miszerint az

ut építése, illetve a járatok munkája úján legyen fogantatva.

* Vasuti szerencsétlenség. Tegnap délelőtti fél tizenkét órakor borzalmas szerencsétlenség történt a *dobresti* erdőiparvállalat vasuti állomásán. A dobresti telepen most szerelik fel a gyártelepeket és a lakásokat villannyal. A felszerelési munkálatokat *Hirschel* és *Társas* budapesti cég teljesíti. *Riedl* Lajos 56 éves szerelő munkás vezeti az ottani munkát. Tegnap délelőtti 11 órakor a vállalatnak egy villamos gépje érkezett egy vasuti kocsin. A gépet nem tudták levenni a vasuti kocsirol. *Riedl* a gép mellett állott s azon gondolkozott, hogy miként vehetnék le a gépet. Időközben többen csatlakoztak *Riedl*hez. Az emberek nem vették észre, hogy a sinpáron, melyen állanak, egy mozdony közeleg. A mozdonyvezető látta a sinpáron álló embereket és éles lütyjelzést adott. Az emberek elugrottak a mozdony elől azonban *Riedl* a figyelmeztetéseket nem vette észre, annyira bele volt mélyedve gondolataiba. A mozdonyvezető látva az egyedül álló embert s minekutánna minden jelzés hiába való volt, ellengőzt adott, hogy a mozdonyt megállítsa. A mozdony azonban, mivel még több kocsi volt utána kapcsolva, azok tolatása miatt tovább gördült s az embert elütötte. *Riedl* az utolsó pillanatban egy méternyire a mozdony elől észrevette a veszedelmet s félre is ugrott, azonban a helyett, hogy a sinpárról leugrott volna, annak közepére ugrott. A mozdony elütötte a szerencsétlen embert. Mintegy 20 méternyire toltta maga előtt a mozdony *Riedl*t, e közben oly sérüléseket szenvedett, hogy egy félóra mulva meghalt. A vizsgálatot a magyarorsékei járásbíróság vezette a szerencsétlenség okának megállapítása tárgyában.

* A derecskei kőművesek nem szocialisták. A derecskei építő iparosok meg vannak elégedve a jelenlegi bérukkal. Derecskén azonban az utóbbi időben nincsen építkezés s így kénytelenek más városban keresni megélhetést. A munkások azonban, kik nem hűvei a szociáldemokrata pártnak, nem kapnak munkát sehol. A megélhetés végre is arra kényszerítette a muukásokat, hogy megalakították az építő munkások szövetségét, mely nélkül más városban munkát nem kapnának. A főszolgabíró jelentése szerint ez az ok és nem a munkabér felemelésének célja, mely a munkásokat egyesületük megalakulására hívta fel.

* Letört bimbó. A hideg tavasz, melynek csak a neve tavasz, mélységes bánatba, hideg gyászba borította egy derék család boldog kis fészket. Dr *Imrik* Gusztáv ügyvéd és neje kicsi fiacskájuk teteme fölött siratják boldogságuk egy elmúlt részét. Tegnapelőtt éjjel egy órakor a kis *Imrik* Pista, mástél éves anyalka, hosszas szenvedés után örök álomra szenderült. Rövid élet és hosszú szenvedés volt a sorsa s a szülők önfeláldozó szeretete, az orvosi tudomány minden igyekezete tehetetlennek bizonyult a gyilkos kórral szemben. A mélyen sujtott szülőket és rokonokat igaz részvétellel keresi fel minden tisztelőjük. Isten végtelen irgalma adjon megnyugvást a könnyezőknak az ő szent akaratán s adjon az ártatlan kis léleknek helyet angyalai seregében! A kis halott temetése ma folyó hó 27-én d. e. 11 órakor lesz a fő-utcai Stern-palotából.

* Új uszoda. Wégner Mór tegnap beadványt intézett a városi tanácshoz a realiskola előtt a *Körösön* létesítendő uszoda ügyében. Wégner kéri, hogy az uszodát ne egy évre, hanem 24 évre engedélyezze a város, mert a felépítésbe oly tetemes összegeket fektet be, melyek egy év alatt nem térülnek vissza.

A bihardjószeget nagylétai ut. A Bihar-djószegetől Nagylétáig húzó út a vármegyében legelhanyagoltabb utakkal egyike. A nagyfontosságú forgalmi út az évről-évre idősorában teljesen használhatatlan. A nagylétaiak és a bihardjószegek a múlt év végén küldött-szerűleg jártak a kereskedelmi miniszternél, hogy az út kiépítéséhez állami támogatást nyújtson. A kereskedelmi miniszter tegnap válaszolt a kérelemre. A miniszter nem zárkózik el a kérelem teljesítésétől, s meghagyta a vármegyének, hogy a jelzett utat vegye fel a törvényhatósági utak hálózatába s annak kiépítéséhez hajlandó támogatását nyújtani. Ugyanekkor figyelmébe ajánlja a miniszter Bihar—Pocsaj—Hosszupályi utvonali kiépítését is.

A bályoki fácános vesszedelme. Gróf Károlyi Imre bályoki nagybirtokos az ottani liget erdőt fácantenyésztésre rendezte be. A szép lendületet vett tenyésztésnek csakhamar támadt ellensége. A közeli erdők rókaivalóssággal otthonukká tették a fácánost s azt tulságosan megdézsmálták. A gróf most kéri az alispánt, hogy engedje meg, miszerint a rókat strichninnel pu zithassa. A kérelmet a margitai főszolgabíró pártoló véleménynyel tegnap küldte be az alispánhoz.

Névváltoztatások. *Turteltaub* Jakab, János és Dezső nagyszalonjai lakosok vezetékneveket belügyminiszteri engedéllyel *Tardosra* változtatták. *Róth* Dániel nagyvárad-i lakos pedig *Radóra* változtatta vezetéknevét.

Sertés hizlaló a kórházban. Dr. *Fráter* Imre kórházi igazgató orvos előterjesztést tett a vármegyének a kórházban az ételhulladékok felhasználásával létesítendő sertés-hizlalásra vonatkozólag. Az előterjesztésre dr. *Móricz* Ernő megyei főorvos most tette meg véleményét. A főorvos a hizlalást közgazdasági szempontból nem kifogásolja, azonban közegészségi szempontból, mivel az előterjesztés erre vonatkozó része hiányos, ellenzi a sertés-hizlalást. Ugyanis az elme kórház területe nem oly nagy, hogy a sertésólak szemete nem inficiálna a kórház levegőjét. Az esetben, ha megfelelő fekvésű sertésólakról kellőleg gondoskodik az igazgató, a megyei főorvos nem lesz ellene a terv megvalósításának.

x Kinek a közelgő tavaszra bármely rőlös cikkben szüksége van, az el ne mulassza megtekinteni az **Amerikai Áruház** (Fő-utca) most érkezett tavaszi újdonságait, melyek árai meglepetést keltenek úgy szépség, mint olcsóság tekintetében.

x **Megérkeztek** egyenesen a **termelektől** úgy a **kerti** vetemény, mint a mindennemű **gazdasági** vetőmagvaim, mit is jóval előnyösebb árban mint Budapesten, szolgáltathatok a nagyérdemű gazdaközönségnek.

Továbbá ajánlok a **bőjti időnyre** mindennemű **halakat**, halkonzerveket aszokban, olajban és különböző szoszokban. Mindennemű sajtokat. Husvétii tojások nagy választékban. Friss **carfiol**, hidegen ütött **len és tökmag** olajat, szóval minden csemege áruimat.

Szives rendelmenyének elvartában jegyzek kiváló tisztelettel *Kádár János.*

IRODALOM.

Szigligeti-ünnepély.

A Szigligeti-társaság és a közönség kegyelete évről-évre találkozik Szigligeti emlékezetének megünneplésénél. Március havi ülését a társaság Szigligeti emlékezetének szenteli s ez az ülés szokott a legnagyobb vonzerőt gyakorolni a közönségre. Most is vasárnap zsutolásig megtelt a kir. kath. jogakadémia díszterme előkelő közönséggel.

Az ünnepélyt *Rád* Ödön elnök nyitotta meg magasan szárnyaló ünnepi beszéddel. *Rád* Ödön megnyitó beszédei Nagyvárad irodalmi életében mindig eseményt képeznek, ez a beszéde is mély nyomokat fog maga után hagyni.

A közönség a beszédet mindvégig feszült figyelemmel hallgatta s végül zajosan megéljenezte.

Dr. *Mártónffy* Marcell kir. kath. jogakadémiai tanár Wagner Richard szerelméről s a nőnek költészetében való szerepéről tartott érdekes, bár kissé hosszú felolvasást. Ismertette Wagner Richárd darabjaiban a nők szerepét s azt a szerepet, a melyet a nők életében vittek. A felolvasás arról tett tanulságot, hogy a szerző teljesen otthonos Wagner életében s a témát formás, kerekded tanulmányá tudta feldolgozni; egész kis korpépet adott, ha a kép túl is terjedt a társaság felolvasásainak szokott idején.

Befejezésül *Sas* Ede olvasta fel »A tengerészkapitány meséi« című mesesorozatát, ötleteivel, humorával állandó derűltésgben tartva a közönséget. A felolvasó ülés 1 órakor ért véget.

TÁVIRATOK.

Hadttestparancsnok és a magyar nyelv.

Budapest, márc. 26. A félhivatalos M. T. I. jelentése szerint azok a hírek, amelyek mörkensteini Mörk Ede kassai hadttestparancsnokról a lapok révén oly formában kerültek ki, hogy t. i. a hadttestparancsnok Nyiregyháza a tisztelgő honvédtisztek előtt becsmérelte a magyar nyelvet, minek következtében a hadttestparancsnok tiszteletére adott lakomán a honvéd tisztikar nem vett részt, teljesen alaptalanok, amint a vizsgálat során legkivált Jony honvédhuszárnagy vallomásából megállapítható. Mörk hadttestparancsnok ugyanis szívesen vette a honvéd tisztikar tisztelgését és sajnálkozását fejezte ki azon, hogy a magyar nyelvet nem érti. A tiszteletére adott lakomán a honvéd tisztikar is ott volt és a hadttestparancsnok jobbán éppen Jony őrnagy ült, mivel Mörk hadttestparancsnok egész vacsora alatt kitüntető szíveséggel társalgott.

Betiltott színelőadás.

Berlin, márc. 26. Ma lett volna a Berliner Theaterben e színház igazgatója, Bonn Ferdinánd, »II. Lajos« című darabjának második bemutató előadása. II. Lajos volt a férje magyarországi szent Erzsébetnek. A rendőrség azonban a darab előadását betiltotta.

Nagy sztrájk egy jutagyárban.

Budapest, március 26. (Saj. Tud. Táv.) Az »I. österr. Jute-Spinnerei und Weberei« című jutagyárnak, amelynek a cégjegyzése Magyarországon is német, összes munkásai ma reggel sztrájkba léptek. A gyártelepen ma reggel egyetlen munkás sem jelentkezett. A rendőrségnek bejelentették, hogy Ujpesten, a Gallai féle vendéglőben van a sztrájkanyagjuk, ahol ma reggel 800 férfi, női és gyermekmunkás gyűlt össze. Jobb bánásmódot, tíz órai munkaidőt és béremelést követelnek az osztrák gyártól.

Igazságszolgáltatás.

Fekete ház. Az »Első« című nagyvárad-i krajcáros újságnak, mely már régen felvette a »néhai« nevet, még az első számában megjelent annak idején egy ostoba hasugságotól és galád rágalmaktól hemzsegő cikk a tiszteletre méltó szent Orsolya-apácák zárdája és az apácák működése ellen. A közlemény minden szavából kiritt a rosszindulat és az a gonosz célzat, hogy olvasó közönsége előtt, mely jobbadán a kevesebb műveltséggel bíró társadalmi rétegeből került ki, gyűlöletet szítson az Orsolya-zárda és érdemes lakói, a derék apácák ellen. Mert régi példaszó: calumniare audacter, semper aliquid haeret. Vagyis rágalmazni vakmerőn, mindig ragad valami.

A roszmájú, gyűlölet sugallta közlemény nem került el a nagyvárad-i kir. ügyészség figyelmét, mert osztály elleni izgatás címén a közlemény írója ellen hivatalból megindította a büntető eljárást. A felelősséget a kérdéses cikkért *Kun* Béla, a lap felelős szerkesztője vállalta el a vizsgálat során. Az ügy tárgyalása már a múlt havi esküdtstéki ülészakra volt kitűzve, azonban a vádlott meg nem jelenése okából a tárgyalást elnapolták a március havi ülészakra. Tegnap kellett volna megtartani a tárgyalást, azonban *Kun* Béla újra nem jelent meg. A felháborodás e tiszteletlenség miatt, melyet bujkáló magatartásával a vádlott a független magyar bíróság ellen elkövetett, nagyon felháborította a tárgyalásra becitált esküdteket, megjelent bírakat, ügyészt, sőt magát a védőt is. — Az esküdtbíróság elnöke indignálódva mondá:

— Firkálni tudnak, de mikor kérdőre vonják, akkor bujkálnak.

A vádhatóság indítványára az esküdtbíróság elrendelte a független magyar bírósággal packázó vádlott elővezetését és táviratilag kereste meg a budapesti rendőrséget, hogy *Kun* Bélát, aki jelenleg a Budapesti Naplónál dolgozik, csendőrtedezettel állítsa elő ma délelőtt 9 órára a nagyvárad-i esküdtbíróságnál.

KÖZGAZDASÁG.

A temesvári kiállítás.

Temesvári tudósítónk jelenti: Darányi Ignác, Kossuth Ferenc miniszterek és gróf Nákó Sándor fiumei kormányzó védnöksége mellett március 10-től 25-ikéig Temesvárott rendezett Országos Műkedvelő és Háziipari Kiállítás igen szép erkölcsi és anyagi eredménnyel ért véget. Az ország legtávolabbi vidékeiről összegyűjtött s 27 tágas teremben és csoportban kiállított tárgyak 800 kiállítónak tizezret felülhaladó munkáját mutatták be. A kiállítás, melyet napról-napra ezernyi közönség látogatott, Temesvárnak, sőt egész Délmagyarországnak nagy horderejű kulturünnepe volt.

A kiállítás országos jellegét és fontosságát nagyban növelte az a körülmény, hogy egyes városok egészen külön termekben csoportos kiállítások keretében vettek részt, de ezeken kívül méltóan volt képviselve a kiállításon az ország minden városa és vidéke. A nagyvárad-i kiállítók közül mint amateur fényképező, *Hanzlián* Ede pompás fényképeivel második díjat nyert.

Az érkenézi legelő. Erkenézi községe a legutóbbi birtok parcellázás alkalmával oly területet kapott legelőül, mely futó homok s a

legeltetésre teljesen alkalmatlan. Ennél a község állatfenyészése tönkre ment. A község most kérelmet intézett a földművelésügyi miniszterhez, hogy nyújtson állami támogatást a községnek, ahhoz, hogy ott jelenleg eladó Szilágyi-féle birtokot megvehesse, a legelő céljaira. A kérelem tegnap érkezett meg az alispáni hivatalhoz.

Értéktőzsdé.

Budapest, március 26.

Oszták hitelrészvény	678
Magyar hitelrészvény	796
Leszámitoló bank	506
Rimamurányi	325
Oszták-m. állam vasutirészvény	670
Közuti vasut	594

A gabonatőzsdé határideje.

Budapest, március 26.

Buza április	15.50	15.32
Rozs április	13.50	13.30
Tengeri május 1907	10.58	10.46
Repce aug-ra	27.62	27.80
Zab apr-ra	15.00	92.78

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsdé 1907 március 26-én.

Magyar aranyjárdék 4%	11.21
Magyar koronajárdék 4%	99
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	83
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	95
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	96
Magyar gyermek sorsjegy-kölcsön	200
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	150.50
Oszták járadék ezüstben	99
Oszták járadék papirban	100
Oszták korona járadék	117
Oszták járadék aranyban	99
1860. oszt. államsorsjegyek	155
Oszták magyar bankrészvény	17.65
Magyar hitelbank részvény	17.65
Városi villamosvasut	833
Oszták hitelbank intézeti részvény	680.50
20 frankos frankos (Napolendor)	683.25
Oszták-magyar államvasuti részvény	19.08
Német birodalmi márka	117.58
London vista	241.17
Páris vista a	95.47
20 márkás arany	37.40

REGÉNYCSARNOK.

Művészelet.

Irta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. — 9.

A zenei ékesszólás egész áradata bugygyant fel csodás vonója alól. Kétségbeesett, szilaj, metsző, fájdalom; gyöngéd enyelgés, lebilincselő kecs és kacérkodás; vad öröm, tomboló duhajkodása a fékevesztett szenvedélynek és zeuének és a technika nyaktörő mutatványainak egész orgiája.

De mi játékában a legsajátságosabb volt és legizetesebben hatott, az nem volt sem a bámulatos, bravour, sem a behizelgő edesség, hanem egy nyomasztó, lázas és félelmetes valami, mi orozva a szivbe és vérbe belopta magát, egy babonás, megbénító, különös és minden egyéből elütő valami. Ujból meg ujból, mint egy csalogató hívogatás merült fel rögtönzésében az arabs népdalokból átvett, megittasítóan izgató hangmenet — az ördögi dallam — Asbein.

Egyszerre tombolni kezdett. Ugy végig rántotta a vonóját a hurokon, mintha egy legyőzhetetlen ördögi erő hatalmába került volna. Ez már nem egy hegedű hangja volt, hanem

húszé, vagyis inkább húsz démon jajveszékélése, hahótája és kiabálása.

Térdén átkulcsolt kezekkel, fejét karoszeke támlájához támasztva, hallgatta Natália mozdulatlanul. Eleinte mintegy elolvadt az édes fájdalommal vegyes boldogságban. Most azonban melege lett, szinte félni kezdett. Ugy érezte, mintha egy ismeretlen erő minden egyes idegét meg-megrántaná, mintha szivét, lelkét tépné. Fel akart volna kiáltani, hangosan, füleit betartva két kezével — és még sem moccan még és möhön, vágytelten itta a szilaj, édes szenvedélyességű hangokat.

Soha még nem érezte magában az élet oly forró és intenzív lüktetését, mint e feledhetetlen órában. Könnyek törtek elő szemeiből. Ekkor tekintete Lenskyvel találkozott. Afféle szégyenérzet szállta meg a művészt brutális kiméletlensége fölött és játéka elmélázó gyöngedségben halt el.

Setéten összevont szemöldökkel és reszkető kezekkel tette le a hegedűt. — Hisz ön akarta! — szólt elfogódva. — Nem kellett volna ezt követelnie tőlem. Tudja, hogy mitsem tudok megtagadni öntől. — Istenem! milyen halavány! egész beteggé tettem!

Natália elmosolyodott aggódó tulságaim, aztán halkán, mintegy mély álomból ébredve, suttogá:

— Hisz csodaszép volt, és örökre feledhetetlen fog maradni — csak — hogy . . .

— Nos, mi kifogása van?

— Valóban megmondjam-é?

— Hogyan. Kérem, tegye meg.

Hát tudja, szólt kissé, félénk mosolylyal, mintha attól tartana, hogy a művész érzékenységét meg találja sérteni. — azt kérdezem magamtól, mikép lehetséges, hogy egy hangszert, melyből oly igézetes dallamokat tud kicsalni, s mit úgy szeret, a hogy ön szereti hegedűjét, ily módon képes meggyötörni és lealázni, a mint ezt az iméni meggyötörte és lealázta?

Lensky egy pillanatig megdöbbenve hallgatott s a hegedűt szeretetteljesen, sajnálkozóan nézte, mintha csak valami élő lény lett volna. Aztán ujjjaival felborzolta a haját.

— Nem tudom miként van ez, — szólt zavarodottan, — de néha úgy rám jön — megszáll az ördög. — Ah, ha tudná mi az, egész életén át olyan lappangó, emésztő lázt érezni ereiben. Olykor aztán egészen kitör, ki kell tombolnom magamat, nem tudok uralkodni magamon! Tanítson meg reá — kegyed!

Naivul, megszegeylenülve mondta ezt, csaknem kérőn mint valami nagy gyerek; csodálatosan bensőséges, szivhez szóló hangárnyalattokkal birt ilyenkor zord, rekedtes hangja.

*

Midőn Lensky másnap ujból megjelent a Morsini palotában, még pedig, hogy ezuttal a csodahegedű megvétele iránt diplomáciai alkudozásokba bocsájtkozzék, a hercegnő beléptekor vidáman kiáltá:

— A hegedűk nem eladók többé; mind a hármat megvettem, egész ingó vagyonomat odaadtam értök. Ha játszani akar választottján, ide kell jönnie. Hanem — el is jöhet, a mikor kedve tartja.

— Meddig? — kérdé Lensky reszketeg, hangon.

Natália elfordította a fejét.

Rövid időre rá, minden előzmény nélkül, folyton szellemes, kissé csintalan mosolyával, mely azonban soha sem birta teljesen fényre változtatni halvány arccskájának állandó mélaságát, váratlanul mondá:

— Tudja-é, hogy tulajdonképpen szegények vagyunk, akár a templom-egerek? Szinte mulatságos már, hogy mama mindig azzal a gondolattal vizsgálja magát, hogy én valami nagy partiet csinállok. — Ha csalódnék, mily tragédia válnék belőle! —

Es vidáman felkacagott.

Vajjon, mit akart ezzel mondani?

Sűrűben, mind sűrűben járt el a Via Giulia-beli palazzóba. Csaknem naponta ott volt.

Máskor, a tisztességes nőkel való érintkezése mindig csak rövid epizódokra szorult rendes, tobzódo életmódjában. Most, a néhány óra, sőt olykor a néhány perc is mit Assanowék társaságában töltött, egész életének alaphangját képezte.

Mily jól érezte magát velők!

Ha másutt az előkelő hölgyvilágban Lenskyt, a művészt egész az izetlenségig bálványozták, az embert jóformán számba sem vették. Az senkit sem érdekelt. Assanowéknál ez másként volt; legalább a látszatt arra vallott. Nem hozták elő folytonosan szinte bosszantólag, nagy hirnevét. Voltak olyan napok is, a midőn szó sem volt hegedű-játékaról. A művész háttérbe szorult és érintkezésében Natáliával és anyjával, nem volt sem csillag, sem celebritás, hanem egy különös okos, sajátos, rokonszenves ember, kinek társaságát nagyra becsülték, eltekintve művészi jelentőségétől. De igaz is, hogy velők szemben egészen másnak mutatkozott mint hárkivel a világon.

Durcás makaessége elűnt ama darabossággal, mely rendszeren csak annak palástolására szolgált.

Alapjában teljesen műveletlen volt. Tudatlan emberek közt nevedett; kik korán nyilvánuló tehetségét kiaknálták s tőlük telhetőleg visszaéltek vele, csakhogy általa pénzhez jussanak. Ennélfogva már gyermekkorában naponta annyi órai zenegyakorlatra lévén itélve, amenyint még fejletlen testalkata egyáltalán elbirni képes volt, tizennégy éves létére még alig tudott olvasni-írni, de azért a hiány fogalmával nem birt. Ez csak később vált érezhetővé, akkor, midőn a nagyurak érdeklődni kezdtek iránta. Akkor persze elviselhetetlenül gyötörő és megalázó volt — de mit volt mit tennie?

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Belépési felhívás.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”
1907. január 1-én nyitja meg
12-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon célnak szolgál, hogy kötelező heti befizetések által, paró tőkék gyűjtésével fejlessze s ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek s így mindazoknak, kik keresetüknek csak kis részét tudják félre tenni, szövetkezetünk valósigos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzett üzletrész után 20 fillér, mely 3 évig, vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele s az új törzsbetéli könyvecskék kiadása mai naptól kezdve d. e. 9-12-ig, d. u. 3-5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) eszközöltek.

Nagyvárad, 1906. november 6.

Az igazgatóság.

A 12-ik évtársulat befizetési napjai:

Hétfőn délután 3-5-ig,
Csütörtök délután 3-5-ig

Dr. Rác Ödön
Sanatoriuma és
vizgyógyintézete
 (ezelőtt Politzer-féle)
 Nagyvárád, Szilágyi-Dezső-utca, 7. szám.
 Telefon 693

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva. (Fertőző és elmebeteg kivételével.) Vizgyógymódok, villanygyógyászat, villanyfürdők, szénsavas-törpe-nyó. Asványfürdők, forró lékezelés, gőz szekrény, pósiyeni iszapkúra. Inhalatciók. Vibrációs masszázs, Soványító és hízó kúra.

Javalva: Idegesség, kimerültség minden neme, gyomor, bél-, szív-, tüdő és légzőszervek bántalmái, izületi-, izom-, ideg csúznál kitűnő gyógyeredmények.

Állandó orvosi felügyelet.
 Olcsó árak. Pensio (lakás és ellátás) naponta 3-5-7 korona.
 Prospektus és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr Rác Ödön,
 az intézet tulajdonosa és vezetője.

Nagyvárád város
VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érde. izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképesz-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lámpák kezelését, hozzávát szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

MAGYAR BANK Részv.-társaság
NAGYVÁRADON.

Alapszabályaink 10 §-a értelmében ezennel felhívjuk t. részvényeseinket hogy az esedékes részleteket pénztárunknál befizetni sziveskedjenek
 Nagyvárád, 1907. február hó 14-én.

Magyar Bank igazgatósága

Kivonat az alapszabályokból.
 10. §.

A részvények árösszege a jegyzésnél kifizetett 10%-on felül a következő részletekben fizetendő:

- a) Az alakuló közgyűléstől számított tíz napalatt 20%, azaz részvényenként 40 korona.
- b) A többi 10% 1907. évi február hó 5-től kezdődőleg minden hó 5-ik napján esedékes havi 10% os. azaz részvényenként 20 koronányi részletben.

A fizetések mindenkor Nagyváradon a részvénytársaság üzlethelyiségében teljesítendő.

Az esedékes részletek befizetésével késlekedő részvényjegyzőkkel szemben az esedékesség után 8 nap leteltéig jogosítva van a részvénytársaság a késedelmes részvényjegyzők által jegyzett részvényeket bíróság avagy közjegyző közbenjötté nélkül magánúton értékesíteni, mely esetben a befolyandó vételárból 6%^o késedelmi kamat és a 9-ik §-ban meghatározott átruházási díj és illeték levonása után megmaradó összegre a részvényjegyző igényt tarthat, de csak az esetben, ha annak felvétele végett a fizetési határidő lejártától számítandó egy éven belül jelentkezik, különben ez a maradvány a részvénytársaság tartalékalapjához csatolják.

Ez a rendelkezés nem érinti a részvénytársaság azon jogát, hogy a fenti eljárás vényes ével a részvényjegyzőkön az esedékes részleteket 6% késedelmi kamattal együtt örmellőzésuton behajthassa.

Kiadó
modern lakások.

Hármas- és Damjanich-utca sarkán épült új, egyemeletes házban kiadó: **egy öt szobás utcái emeleti és május 1-től egy négy szobás utcái földszinti URI LAKÁS**, megfelelő mellékhelyiségekkel. Parkettes szobák, fürdő- és cselédszobák, villanyvilágítás bevezetve.

Értekezhetni ugyanott a házfelügyelőnél, vagy 195. sz. alatt telephonon a tulajdonossal.

HAÁSZ MANÓ női kézmű- és divatáruháza
NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején

ÉRTESÍTÉS!

Teljesen megérkeztek mindenféle tavaszi újdonságok, gyönyörű **Costüm** és **könnyebb szövetek**, ugy-szinte selymekben és díszítési cikkekben mesés választék.

A raktár minden cikkben óriási nagy, az árak pedig ösmert olcsók.